

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
ของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

Development of a Training Curriculum on School Pregnancy
Prevention for Students in Nanguaradrangsan School under the
Secondary Educational Service Area Office 22

ปาณิสรา ตะนุมงคล^{1*}

(Panisara Tanumongkhon^{1*})

^{1*} หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อีเมลล์ผู้แต่ง : needna@hotmail.com เบอร์โทร : 08 3327 9335

วันที่รับบทความ 5 ธันวาคม 2563

Received: Dec. 5, 2020

วันที่รับแก้ไขบทความ 15 พฤษภาคม 2564

Revised: May. 15, 2021

วันที่ตอบรับบทความ 19 พฤษภาคม 2564

Accepted: May. 19, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน และ 2) ประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม และศึกษาระดับความพึงพอใจหลังการฝึกอบรม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และ 4) การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 45 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบทีชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร และ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน พบว่าความรู้ ความเข้าใจ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร; หลักสูตรฝึกอบรม; การตั้งครรภ์ในวัยเรียน

Abstract

The purposes of this study were to: 1) develop a training curriculum to prevent school age pregnancy, and 2) evaluate the use of the training curriculum to prevent school age pregnancy by comparing students' knowledge and understanding on school age pregnancy prevention before and after training, and studying the level of students' satisfaction toward the curriculum implementation after training The study was conducted in four phases. The first phase was the study and analysis of fundamental information for the training curriculum development. The second phase was the training curriculum construction. The third phase was the training curriculum implementation. The forth phase was the training curriculum improvement. The target groups included 45 Mathayomsuksa Three students. The target groups were selected using simple random sampling Research instrument included, an achievement test on school age pregnancy prevention, a questionnaire on students' satisfaction toward the training curriculum. The statistics employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation and t - test for dependent samples.

The results of the study revealed that,

1. The training curriculum to prevent school age pregnancy consisted of four components, which were 1) objectives, 2) contents, 3) activities, and 4) assessment and evaluation of the curriculum.

2. The results of the implementation of the training curriculum to prevent school age pregnancy included the knowledge and understanding of students on school age pregnancy prevention after training was higher than before training with statistical significance at .01 level, and the students' satisfactions toward the training curriculum was at the highest level.

Keywords: curriculum development; training curriculum; school pregnancy prevention

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสถิติการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อายุ 15 - 19 ปี ในปี 2562 มีอัตราคลอดบุตรเฉลี่ยวันละ 169 คน โดยมีวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 15 ปี คลอดบุตรเฉลี่ยวันละ 6 คน แม้ว่าสถิติของอัตราการคลอดบุตรในปี 2558 - 2651 จะลดลงเรื่อย ๆ เหลือ ร้อยละ 10.7 ในปี 2562 แต่ยังเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ไม่เกิน 10% (กรมอนามัย, 2562, หน้า 1 - 30)

จากการศึกษาภาวะสังคมไทย วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมนำไปสู่การตั้งครรภ์โดยไม่พร้อม ในปี 2554 พบว่า อายุเฉลี่ยของเด็กที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก คือ 12 ปี และกว่าร้อยละ 50 ไม่มีการป้องกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2556,

หน้า 2) โดยสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกัน บางครั้งขาดความพร้อม ไม่มีการใช้ถุงยางอนามัย ก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2556, หน้า 17) ซึ่งสอดคล้องกับ Hunchangsinh P, Thianlai K. (2015, pp. 272-284) ที่ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นชายหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่ามีเพียง 23% เท่านั้นที่ทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์จะป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย และวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นว่าการขาดความรู้เรื่องเพศศึกษา เป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (ปิงปอนด์ รักอำนวยกิจ และคณะ, 2556, หน้า 3)

การที่วัยรุ่นคนหนึ่งตั้งครรภ์นั้นจะทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น การลาออกจากโรงเรียนกลางคัน เป็นเหตุให้วัยรุ่นขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพทำให้เกิดรายได้เพียงพอในการเลี้ยงดูสมาชิก ในครอบครัว นอกจากนี้ทารกที่เกิดจากแม่วัยรุ่นบางรายถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ ขาดความอบอุ่นและความรู้สึกมั่นคงในชีวิต เมื่อทารกเติบโตขึ้นอาจทำให้เป็นเด็กมีปัญหา ก่อความเดือดร้อนให้กับสังคม ซึ่งสะท้อนว่าผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้น อาจมีการถ่ายทอดต่อไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง (ศรีเพ็ญ ตันติเวส และคณะ, 2556, หน้า 53 - 66)

ดังนั้น การป้องกันปัญหาเด็กตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร จึงควรมีการเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีศักยภาพ มีความเชื่อมั่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างถูกต้อง ไม่ใช่เป็นการส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร แต่หากเป็นการให้แนวทางเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างปลอดภัย ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 หมวด 1 การป้องกันและแก้ไขปัญหาคตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มาตรา 6 ระบุให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคตั้งครรภ์ในวัยรุ่น, 2559, หน้า 1 - 10) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับแนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเช่นกัน

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศอย่างถูกต้อง มีทักษะในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย มีอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เกิดค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศ และเป็นวิธีที่จะนำไปสู่การป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จึงเป็นแนวทางที่จะสามารถส่งเสริมให้เยาวชนซึ่งอยู่ในวัยรุ่น มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศอย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือและเป็นแนวทางในการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียน ตลอดจนเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทราบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนโรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนโรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม
 - 2.2 ศึกษาความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนโรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของวัยรุ่น 2) พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น และ 3) การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 122 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 และ 3/2 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมมีนักเรียนจำนวน 45 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก

กรอบแนวคิด/สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2) เนื้อหาของหลักสูตร ได้แก่
 - 2.1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของวัยรุ่น
 - 2.2 พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น
 - 2.3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร
- 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร

ตัวแปรตาม

ผลที่เกิดจากการฝึกอบรมเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ประกอบด้วย

1. ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
2. ความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและประเด็นเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราภรณ์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มี 2 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 การนำข้อมูลมาสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

2.1 หลักสูตรฝึกอบรม มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

2) การตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยตรวจสอบใน 2 ประเด็น คือ 1. ความเหมาะสมของหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) พบว่ามีค่าเท่ากับ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) มีค่าเท่ากับ 0.36 และ 22 ความสอดคล้องของหลักสูตร (IOC) พบว่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

3) การปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

4) การจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร

2.2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ซึ่งพบว่าแบบทดสอบมีค่าความยาก ระหว่าง 0.33 - 0.73 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.28 - 0.85 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.74

2) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม มี 2 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการศึกษาเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One - Group Pre Test - Post Test Design)

3.2 การประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้สถิติ t - test for Dependent Samples

ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมหลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้ว เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร 4) การวัดและ

ประเมินผลหลักสูตร โดยผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง จำนวน 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จำนวน 6 ชั่วโมง

2. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	ลำดับของค่าเฉลี่ย
1	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด	2
2	เนื้อหาของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด	2
3	กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด	1
4	การวัดและประเมินผลหลักสูตร	4.60	0.54	มากที่สุด	3
ภาพรวม		4.80	0.36	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรม ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมได้ค่าเฉลี่ย 4.80 แสดงว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า มีความเหมาะสมและความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 แสดงว่า รายการประเมินในทุกประเด็นมีความสอดคล้องเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้ ซึ่งผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม จำนวน 45 คน

การฝึกอบรม	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนการฝึกอบรม	45	20.73	5.35	44	15.579**	.000
หลังการฝึกอบรม	45	30.13	4.90			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ของนักเรียน มีคะแนนก่อนฝึกอบรมเฉลี่ย 20.73 คะแนน และหลังฝึกอบรมเฉลี่ย 30.13 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนทดสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปได้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม

ตอนที่ 2 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยการวิเคราะห์ความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการอบรม ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยเรียนของนักเรียน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ด้านระยะเวลาและสถานที่	4.50	0.49	มาก
2. ด้านวิทยากร	4.54	0.39	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.60	0.38	มากที่สุด
4. ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม	4.52	0.62	มากที่สุด
5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.44	0.49	มาก
6. ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.71	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.55	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$) ด้านวิทยากร ($\bar{X} = 4.54$) ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.52$) ด้านระยะเวลาและสถานที่ ($\bar{X} = 4.50$) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.44$) ตามลำดับ สรุปได้ว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ขึ้นจึงปรับปรุงลดบางเนื้อหาที่ไม่จำเป็น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะปรับจากการบรรยาย โดยวิทยากรเป็นการพูดคุย ถามและตอบ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ความรู้อยู่แล้ว ปรับบางกิจกรรมให้มีเนื้อหาที่ง่ายขึ้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร ปรับจากการศึกษาผ่านเอกสารใบความรู้ เป็นการใช้สื่อวีดิทัศน์ทำให้เข้าใจง่าย ใช้เวลาน้อยและกระตุ้นความสนใจได้ดี และยังปรับเพิ่มระยะเวลาในกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากผลพลั้งพลาด โดยการเพิ่มระยะเวลาในการสพายกระเป๋าเป็ดลดการทำกิจกรรม เพื่อให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาผลกระทบหากตั้งครรภ์ในวัยเรียน และสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ให้มากขึ้น

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมมี 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยการวิเคราะห์เอกสาร และนำข้อมูลที่ได้มาประกอบในการสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบและสร้างหลักสูตรฝึกอบรม จากนั้นตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบตามหลักแนวคิดของ วาโร เฟิงส์วีสต์ (2551, หน้า 212-215) และได้นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินร่างหลักสูตรพิจารณา จากนั้นนำมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จนได้แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีองค์ประกอบครบถ้วน สอดคล้องกับแนวคิดของ ทาบา (Taba 1962, p. 10) ซึ่งสรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่าหมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัครพงศ์ สุขมาศย์ (2553, หน้า 149-151) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาประกอบด้วย หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน และเอกสารประกอบหลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้

2. ผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจ พบว่า หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้จริง เมื่อพิจารณาเนื้อหาของหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรฝึกอบรม สามารถพัฒนาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของทวีป อภิสิทธิ์ (2551, หน้า 55) ได้กล่าวว่าการฝึกอบรม เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ทักษะ เจตคติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นการพัฒนาคนพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุภาพร แสนหาญ (2557, หน้า 16-23) ที่พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง วัยใสเข้าใจเพศศึกษา สำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ Mary Ogechi Esere (2008, pp. 120-125) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมเพศศึกษาต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ที่ไปโรงเรียนใน Ilorin ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับความรู้จากโปรแกรมเพศศึกษามีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศน้อยกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับความรู้จากโปรแกรมเพศศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เนื่องมาจากการจัดการฝึกอบรม มีองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ เนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้ออกแบบให้เหมาะสมกับวัย สื่อและแหล่งเรียนรู้เพียงพอ ใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัย และผู้เรียนได้เรียนรู้และกับการฝึกปฏิบัติจริง และมีเนื้อหาสาระที่นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับรุ่งรัตน์ ธาราพงษ์ และคณะ (2563, หน้า 104) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศวิถีไทยของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่อบรมด้วยหลักสูตรเพศวิถีไทยมีระดับความพึงพอใจอยู่ระดับมาก และยังสอดคล้องกับ วรณมาศ สืบโถพงษ์ (2557, หน้า 102-104) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อหลักสูตรของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคลพบุรีอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยไปใช้

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นหลักสูตรที่หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานทางสาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ โดยควรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มากกว่าการฟังการบรรยาย

2. วิทยากรควรใช้ภาษาและท่าทีที่สามารถสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเพศให้เข้าใจง่าย แสดงถึงความเป็นกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้เด็กถามได้อย่างอิสระ หรืออาจใช้วิธีเขียนลงบนกระดาน และวิทยากรควรตอบคำถามให้ครบเพื่อให้เด็กได้คลายข้อสงสัยในการอบรมครั้งนั้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักเรียนชายทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย การสร้างค่านิยมในการเป็นสุภาพบุรุษ การวางตัวให้เหมาะสม

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูผู้สอนเพื่อส่งเสริมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรนักเรียนแกนนำในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2562). **สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2562**. นนทบุรี: สำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์.
- ทวีป อภิสิทธิ์. (2551). **เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิงปอนด์ รักอำนวยกิจ และคณะ. (2556). **แม่วัยใส : สถานการณ์และบริบทในสังคมไทย**. โครงการสำรวจและศึกษาเพื่อเฝ้าระวังและเตือนภัย ทางสังคมรอบที่ 1 (มิถุนายน-สิงหาคม 2556). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในวัยรุ่น. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 133 ตอนที่ 30 ก. หน้า 1-10. 31 มีนาคม 2559.
- ยุภาพร แสนหาญ. (2557). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์ และคณะ. (2563). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพศวิถีไทยของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, (32)1, 104-117.
- วรรณมาส สืบโพนงษ์. (2560). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ศรีเพ็ญ ตันติเวช และคณะ (2556). **สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศไทย 2556**. นนทบุรี: Studio Dialogue.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). **แผนกลยุทธ์ประจำปี 2556-2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2556). **แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: แอดวานส์ปรีนติ้ง.
- อักรพงศ์ สุขมาตย์. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Hunchangsith, P. and Thianlai, K. (2015). Risk Behaviors of HIV Infection and Factors Associated with Condom Use Among Teenagers. *Journal of Public Health*, vol. 45 (3), pp. 272-284.
- Mary Ogechi Esere (2008). Effect of Sex Education Programme on at-risk sexual behaviour of school-going adolescents in Ilorin, Nigeria, *Afr Health Sci*. 8(2), 120-125.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace and world.